

ՆԱՆՈՒՆ ՆԱՅԱՍՏԱՆԻ ՆԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՆԱՅԱՍՏԱՆԻ ՆԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՍԱՆՄԱՆԱԴՐԱԿԱՆ ԴԱՏԱՐԱՆԻ
Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ Ը

2014 ԹՎԱԿԱՆԻ ՍԵՊՏԵՄԲԵՐԻ 5-ԻՆ ՍՏՈՐԱԳՐՎԱԾ՝ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԵՎ ԱՍԻԱԿԱՆ ԶԱՐԳԱՑՄԱՆ ԲԱՆԿԻ ՄԻՋԵՎ «ԷԼԵԿՏՐԱ-ԷՆԵՐԳԻԱՅԻ ՀԱՂՈՐԴՄԱՆ ՑԱՆՑԻ ՎԵՐԱԿԱՆԳՆՄԱՆ ԾՐԱԳԻՐ» ՎԱՐԿԱՅԻՆ ՀԱՄԱՁԱՅՆԱԳՐՈՒՄ /ՀԱՏՈՒԿ ԳՈՐԾԱՌՆՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ/ ԱՄՐԱԳՐՎԱԾ ՊԱՐՏԱՎՈՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ՝ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՍԱՀՄԱՆԱԴՐՈՒԹՅԱՆԸ ՀԱՄԱՊԱՏԱՍԽԱՆՈՒԹՅԱՆ ՀԱՐՑԸ ՈՐՈՇԵԼՈՒ ՎԵՐԱԲԵՐՑԱԼ ԳՈՐԾՈՎ

Քաղ. Երևան

2 դեկտեմբերի 2014թ.

Հայաստանի Հանրապետության սահմանադրական դատարանը՝ կազմով. Գ. Հարությունյանի (նախագահող), Կ. Բալայանի, Ա. Գյուլումյանի (զեկուցող), Ֆ. Թոխյանի, Ա. Թունյանի, Ա. Խաչատրյանի, Վ. Հովհաննիսյանի, Հ. Նազարյանի, Ա. Պետրոսյանի,

մասնակցությամբ (գրավոր ընթացակարգի շրջանակներում)՝ Հայաստանի Հանրապետության Նախագահի պաշտոնական ներկայացուցիչ՝ Հայաստանի Հանրապետության Էներգետիկայի և բնական պաշարների նախարարի տեղակալ Ա. Գալստյանի,

համաձայն Հայաստանի Հանրապետության Սահմանադրության 100-րդ հոդվածի 2-րդ կետի, 101-րդ հոդվածի 1-ին մասի 1-ին կետի, «Սահմանադրական դատարանի մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքի 25, 38 և 72-րդ հոդվածների,

դրնբաց դատական նիստում գրավոր ընթացակարգով քննեց «2014 թվականի սեպտեմբերի 5-ին ստորագրված՝ Հայաստանի Հանրապետության և Ասիական

գարգացման բանկի միջև «Էլեկտրաէներգիայի հաղորդման ցանցի վերականգնման ծրագիր» վարկային համաձայնագրում (Հատուկ գործառնություններ) ամրագրված պարտավորությունների՝ Հայաստանի Հանրապետության Սահմանադրությանը համապատասխանության հարցը որոշելու վերաբերյալ» գործը:

Գործի քննության առիթ է հանդիսացել Հանրապետության Նախագահի՝ 18 նոյեմբերի 2014թ. ՀՀ սահմանադրական դատարան մուտքագրված դիմումը:

Ուսումնասիրելով դիմումը, գործով զեկուցողի գրավոր հաղորդումը, Հանրապետության Նախագահի պաշտոնական ներկայացուցչի գրավոր բացատրությունը և բանավոր պարզաբանումները, հետազոտելով համաձայնագիրը և գործում առկա մյուս փաստաթղթերը, Հայաստանի Հանրապետության սահմանադրական դատարանը **Պ Ա Ր Ջ Ե Ց**.

1. «Էլեկտրաէներգիայի հաղորդման ցանցի վերականգնման ծրագիր» վարկային համաձայնագիրը (Հատուկ գործառնություններ) (այսուհետ՝ Համաձայնագիր) Հայաստանի Հանրապետության և Ասիական գարգացման բանկի (այսուհետ՝ ԱԶԲ) միջև ստորագրվել է 2014թ. սեպտեմբերի 5-ին: Հայաստանի Հանրապետության կողմից այն ստորագրել է էներգետիկայի և բնական պաշարների նախարարը: Հայաստանի Հանրապետության կառավարությունը Համաձայնագրին հավանություն է տվել 2014թ. նոյեմբերի 19-ի արձանագրային որոշմամբ:

Ըստ Համաձայնագրի՝ ԱԶԲ-ն համաձայնում է «Էլեկտրաէներգիայի հաղորդման ցանցի վերականգնման» վարկային ծրագրի նպատակների համար Հայաստանի Հանրապետությանը (այսուհետ՝ Վարկառու) տարբեր արժույթներով վարկ տրամադրել՝ 24, 022, 000 Հատուկ փոխառության իրավունքին համարժեք (շուրջ 37 մլն ԱՄՆ դոլար): Վարկի մարման ժամկետը 25 տարի է, որից 5 տարին՝ արտոնյալ:

2. Համաձայնագիրն ունի նախաբան, յոթ հոդվածներ, հինգ առդիրներ և երրորդ առդիրին հավելված աղյուսակ, որոնց դրույթները պարզաբանում են Համաձայնագրում օգտագործվող եզրույթները, նկարագրում վարկի միջոցներով

ֆինանսավորվող ծրագիրը, սահմանում վարկի կառուցվածքը, վարկային միջոցների հատկացման և մասհանման, ինչպես նաև վերահատկացման պայմանները, այդ միջոցների օգտագործման եղանակներն ու դրանց նկատմամբ ներկայացվող պահանջները:

Համաձայնագիրը և դրա անբաժան մաս կազմող առդիրները պարունակում են նաև կողմերի պարտականությունների պատշաճ կատարումն ապահովող այլ դրույթներ:

3. Համաձայնագրով ֆինանսավորվող ծրագրի հիմնական նպատակն է բարձրացնել Հայաստանի Հանրապետության ներքին էլեկտրահաղորդման ցանցի գործառական արդյունավետությունը: Ծրագրով նախատեսվում է ընդլայնել վերահսկման ու տվյալների ձեռքբերման և էներգիայի կառավարման համակարգերը, վերականգնել երկու 220 կիլովոլտ ենթակայանները (Ագարակ 2 և Շինուհայր), տրամադրել աջակցություն ծրագրի կառավարման և շինարարության վերահսկողության և կարողությունների հզորացման համար:

Նախատեսվում է Ծրագիրն ավարտել 2019 թ. դեկտեմբերի 31-ին:

Վերահսկման ու տվյալների ձեռքբերման և էներգիայի կառավարման համակարգերի ընդլայնումը ներառում է սարքաշարերի և ծրագրաշարերի տեղադրում, կապի սարքավորումների, օպտիկական հողանցման հաղորդալարի տեղադրում, բեռնվածքի բաշխման կենտրոնի բարելավում և արդիականացում, ինչպես նաև համակարգերի վերաբերյալ վերապատրաստում:

Համաձայն ՀՀ էներգետիկայի և բնական պաշարների նախարարության տեղեկանքի՝ Հայաստանի Հանրապետությունում արդեն իսկ ներդրված վերահսկման և տվյալների ձեռքբերման SCADA (Supervisory Control and Acquisition Data) համակարգը լիարժեք գործող և արդյունավետ դարձնելու նպատակով նախատեսվում է լրացուցիչ տեղադրել շուրջ 200 կմ օպտիկամանրաթելային մալուխ, զգալիորեն ավելացնել համակարգից օգտվողների քանակը, արդիականացնել գոյություն ունեցող ծրագրային փաթեթը և ստեղծել հարևան երկրների SCADA համակարգերի հետ տվյալների միջսերվերային փոխանակման հնարավորություն:

Ենթակայանների վերականգնման բաղադրիչը ներառում է էլեկտրաէներգիայի հնացած տրանսֆորմատորների, ավտոմատ անջատիչների, զատիչների, հսկողության և պաշտպանիչ սարքերի փոխարինում:

Հայաստանի Հանրապետության Նախագահի ներկայացուցչի բացատրության համաձայն՝ «Շինուհայր» ենթակայանը նախորդ տարիներին Համաշխարհային բանկի աջակցությամբ մասնակիորեն վերակառուցվել է, բայց ենթակայանի որոշ սարքեր հնացած են և չեն բավարարում հուսալի և անվտանգ էլեկտրաէներգիայի հաղորդման պահանջները: Այդ ենթակայանի հետ կապված ֆինանսավորում է նախատեսվում նաև Վերակառուցման և զարգացման բանկի հետ 2014 թվականի օգոստոսի 6-ին ստորագրված վարկային համաձայնագրով:

4. Ծրագիրն իրականացվելու է «Էլեկտրաէներգետիկական համակարգի օպերատոր» (ԷԷՀՕ) և «Բարձրավոլտ էլեկտրացանցեր» (ԲԷՑ) փակ բաժնետիրական ընկերությունների կամ դրանց՝ ԱԶԲ-ի համար ընդունելի, ցանկացած իրավահաջորդի կողմից: Վարկառուն պարտավորվում է Վարկի համար կիրառելի նույն պայմաններով այդ Վարկի միջոցներից վերավարկավորել ԷԷՀՕ-ին՝ 13.600.000 ԱՄՆ դոլարին, իսկ ԲԷՑ-ին՝ 23. 400. 000 ԱՄՆ դոլարին համարժեք գումարի չափով:

Հայաստանի Հանրապետությունը պարտավորվում է վարկային ծրագրի նպատակների իրագործման համար իր գործակալներ նշանակել վերը նշված իրավաբանական անձանց և այդ գործակալություններին լիազորել ձեռնարկելու Համաձայնագրի և Վարկի տրամադրման կանոնակարգերի համապատասխան դրույթներով պահանջվող կամ թույլատրվող ցանկացած գործողություն կամ կնքելու որևէ համաձայնագիր, որը պարտադիր կլինի նաև իր՝ Վարկառուի համար:

5. Քննության առարկա Համաձայնագրով Վարկառուն ստանձնում է որոշակի ֆինանսական պարտավորություններ, մասնավորապես՝

- վարկատուին վճարել տարեկան 2.0% տոկոսադրույք արտոնյալ ժամանակահատվածում և դրանից հետո՝ ժամանակ առ ժամանակ Վարկի հաշվից մասհանված և չվճարված գումարի համար (հոդված II, բաժիններ 2.02ա և 2.03),

• սկսած 2019թ. նոյեմբերի 15-ից մինչև 2039թ. մայիսի 15-ը՝ ամեն տարվա նոյեմբերի 15-ին և մայիսի 15-ին մարել Վարկի հաշվից մասհանված Վարկի հիմնական գումարը 600.550.00 ԱՄՆ դոլար չափաբաժնով (հոդված II, բաժին 2.04, Առդիր 2):

6. Վարկառուն պարտավորվում է նաև.

• ապահովել, որպեսզի վարկի միջոցներն օգտագործվեն Համաձայնագրի պահանջներին համապատասխան, բացառապես Ծրագրի ծախսերի ֆինանսավորման համար (հոդված III, բաժին 3.02, 3.03 և 4-րդ առդիր),

• հնարավորություն ընձեռել ԱԶԲ-ի ներկայացուցիչներին ստուգելու Ծրագրի կատարման ընթացքը, ապրանքներն ու աշխատանքները և ցանկացած համապատասխան գրառում ու փաստաթուղթ (հոդված IV, բաժին 4.02),

• օժանդակել Ծրագրի իրականացման գործակալություններին կատարելու Ծրագրով նախատեսված իրենց պարտավորությունները, և չձեռնարկել կամ թույլ չտալ այնպիսի գործողություն, որը կխանգարի այդ պարտավորությունների կատարմանը (հոդված IV, բաժին 4.04),

• ապահովել, որպեսզի գնվող բոլոր ապրանքները և ծառայությունները չխախտեն կամ չոտնահարեն արդյունաբերական կամ մտավոր սեփականության որևէ իրավունք կամ որևէ երրորդ կողմի պահանջ (Առդիր 4, կետ 7, ենթակետ «ա») և որ դրանց գնման համար կնքվող բոլոր պայմանագրերը պարունակեն համապատասխան հավաստիացումներ և երաշխիքներ,

• երաշխավորել ԱԶԲ-ի հետ խորհրդակցությունն էլեկտրաէներգիայի քաղաքականության առանցքային զարգացումների և բարեփոխումների, այդ թվում՝ էլեկտրաէներգիայի սակագների փոփոխությունների մեթոդաբանության մասին հարցերի շուրջ (Առդիր 5, կետ 3),

• ապահովել, որպեսզի ոչ ուշ, քան մինչև 2015 թվականի հունիսի 1-ը էլեկտրաէներգիայի սակագինը որոշելու նպատակներով ԷԷՀՕ-ն և ԲԷՑ-ը նախապատրաստեն ու Հանրային ծառայությունները կարգավորող հանձնաժողովի (ՀԾԿՀ) քննարկմանը և հաստատմանը ներկայացնեն Ծրագրի համար իրենց ներդրումային պլանները, որպեսզի ՀԾԿՀ-ն տարեկան կտրվածքով վերանայի

սակագինը և սահմանի այն մակարդակով, որը թույլ է տալիս Ծրագրի ծախսի ամբողջական վերականգնումը, այդ թվում՝ Վարկի հետվճարումը՝ վճարման ենթակա տոկոսներով և փոխարժեքի տատանումներով (Առդիր 5, կետ 5),

- ապահովել, որ ԷԷՀՕ-ի և ԲԷՑ-ի կողմից Ծրագրի և Ծրագրի բոլոր սարքավորումների նախապատրաստումը, նախագծումը, շինարարությունը, շահագործումը և շահագործումից հանելը համապատասխանեն բնապահպանության, առողջապահության և ապահովության վերաբերյալ ՀՀ գործող օրենքներին ու կանոնակարգերին, բնապահպանական երաշխիքներին, և Ծրագրի համար նախնական բնապահպանական ուսումնասիրությամբ ու Ծրագրի բնապահպանական կառավարման պլանով ամրագրված բոլոր միջոցներին ու պահանջներին, ինչպես նաև Երաշխիքների մոնիտորինգի հաշվետվության մեջ ամրագրված ցանկացած՝ ուղղիչ կամ կանխարգելիչ գործողության (Առդիր 5, կետ 6),

- ապահովել, որ Ծրագրի համար պահանջվող՝ հողային և ճանապարհաուղիների բոլոր իրավունքները տրամադրվեն ժամանակին, և Ծրագիրը չունենա ոչ կամավոր վերաբնակեցման բացասական ազդեցություն, իսկ եթե Ծրագիրն ունենում է նման բացասական ազդեցություն, ապա ձեռնարկել անհրաժեշտ միջոցներ ԷԷՀՕ-ի և ԲԷՑ-ի կողմից Ծրագիրը ՀՀ գործող օրենքներին և Վարկի տրամադրման կանոնակարգերի բնապահպանական երաշխիքներին համապատասխանեցնելու համար (Առդիր 5, կետ 7),

- ԷԷՀՕ-ի և ԲԷՑ-ի հետ մեկտեղ՝ հետևել ԱԶԲ-ի հակակոռուպցիոն քաղաքականությանը և ընդունել, որ ԱԶԲ-ն իրեն իրավունք է վերապահում հետաքննելու Ծրագրին առնչվող՝ կոռուպցիայի, խարդախության, գաղտնի համաձայնության կամ որևէ այլ հարկադիր գործելակերպ, և համագործակցել ցանկացած նման հետաքննության հետ՝ տրամադրելով անհրաժեշտ օգնություն՝ այդ հետաքննությունը բավարար կերպով ավարտելու համար (Առդիր 5, կետ 15):

7. Սահմանադրական դատարանը նշում է, որ Համաձայնագրով ֆինանսավորվող Ծրագիրը համահունչ է Հայաստանի Հանրապետության Էներգետիկ անվտանգության ապահովման հայեցակարգի այն դրույթներին, ըստ որոնց՝ Հայաստանի կառավարության համար առաջնահերթ նշանակություն ունեն այն նա-

խագծերին ֆինանսական աջակցության ցուցաբերումը, որոնք կերաշխավորեն սոցիալ-տնտեսական զարգացումը, կունենան համազգային նշանակություն և կապահովեն երկրի էներգետիկ անվտանգության և անկախության բավարար մակարդակ:

ՀՀ սահմանադրական դատարանը միաժամանակ արձանագրում է, որ Համաձայնագրով նախատեսված Ծրագրի պատշաճ իրականացման արդյունքում զգալիորեն կաճի Հայաստանի Հանրապետության էլեկտրաէներգետիկական համակարգի արդյունավետությունը և հուսալիությունը, ինչպես նաև կկրճատվեն էլեկտրահաղորդման կորուստները, ինչը համապատասխանում է բնական պաշարների ողջամիտ օգտագործման մասին Հայաստանի Հանրապետության Սահմանադրության 10-րդ հոդվածի պահանջին:

Ելնելով գործի քննության արդյունքներից և ղեկավարվելով Հայաստանի Հանրապետության Սահմանադրության 100-րդ հոդվածի 2-րդ կետով, 102-րդ հոդվածի առաջին և չորրորդ մասերով, «Սահմանադրական դատարանի մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքի 63, 64 և 72-րդ հոդվածներով, Հայաստանի Հանրապետության սահմանադրական դատարանը **Ո Ր Ո Շ Ե Ց.**

1. 2014 թվականի սեպտեմբերի 5-ին ստորագրված՝ Հայաստանի Հանրապետության և Ասիական զարգացման բանկի միջև «Էլեկտրաէներգիայի հաղորդման ցանցի վերականգնման ծրագիր» վարկային համաձայնագրում /Հատուկ գործառնություններ/ ամրագրված պարտավորությունները համապատասխանում են Հայաստանի Հանրապետության Սահմանադրությանը:

2. Հայաստանի Հանրապետության Սահմանադրության 102-րդ հոդվածի երկրորդ մասի համաձայն սույն որոշումը վերջնական է և ուժի մեջ է մտնում հրապարակման պահից:

ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ

Գ. ՀԱՐՈՒԹՅՈՒՆՅԱՆ

2 դեկտեմբերի 2014 թվականի
ՍԴՈ-1182